

Till storms mot äktenskapet

För några år sedan avgav den svenska regeringen till FN en deklaration om hur den ser på kvinnofrågan. Den betecknade själv sina åsikter som revolutionerande. Detta är alldeles riktigt, menar pastor teol lic Tom Hardt. Rapporten är helt igenom materialistisk, och hemmet betraktas uteslutande som den plats där barn fostras som »i sin tur skall säkra levnadsstandarden» för den aktiva befolkning som går i pension. Därutöver finns inget hemmets existensberättigande, och följaktligen nedvärderas hemarbete. Det är typiskt för rapporten, att den är doktrinärt radikal: människors fria val är fel, den rätta och sanna ordningen bestäms uppifrån. Rapporten gick på sin tid tämligen ouppmärksam förbi, men det finns ingen anledning att tro att regeringen frångått sina där framställda åsikter.

Den svenska regeringen överlämnade 1968 till FN en rapport i kvinnofrågan, av regeringen själv betecknad som »revolutionerande och orealistisk» i andra länders ögon. Dess innehåll visar, att förmodligen en stor del av vårt lands befolkning skulle se saken med samma ögon om rapporten blivit känd. Regeringen utfäster sig nämligen här att på grundval av en radikal världsåskådning »effektivt motarbeta» vår västerländska familj, att »riva upp inrotade traditioner och attityder». Därmed uttalas i klartext vad som från regeringshåll i samband med den s k Familjekampanjen befanns vara lämpligt att fördölja eller förneka. Aftonbladet summerade den 28/9 1969 om rapporten, att regeringen »går till storms mot äktenskapet» och »Kvinnans plats är arbetsmarknaden. Inte i hemmet - ».

På ett entydigt sätt har regeringen således fixerat sin hållning. Det tycks mig vara en plikt för varje människa, som förstår konsekvenserna av en sådan inställning, att försvara de värden, som nu skall utsättas för en effektiv likvidering. Vår regering tycks numera försvuren till en teoretisk socialism, som säkerligen avvisas också av många, som tidigare stött en närmast humanitärt förstådd socialdemokrati. Ett sådant avvisande förutsätter dock, att de nya, främmande tankarna klart kan beläggas. FN-rapporten kan vara ett medel härtill. Vårt lands väljare måste tillfrågas om de önskar ett sådant samhälle, där regeringen utrustas med sådana effektiva medel till omgestaltung av medborgarnas hemliv och allmänna tänkesätt.

Rapporten är utarbetad på regeringens uppdrag av byrådirektören Maj-Britt Sandlund i Halmstad och ingår i Aktstycken utgivna av Kungl Utrikesdepartementet (NS II: 20). Den hävdar, att »en allt starkare opinion i Sverige har dock ställt sig bakom dessa krav». Denna något summariska begrundning får sin rätta uttydning i följande mening: »I Sverige . . . har det de senaste 6-7 åren förts en intensiv debatt i massmedia» etc. Det är alltså nog, att den radikala, högljudda falang, som därmed avses, yttrar sig för att FN skall bibringas uppfattningen om en folkvåg, en allt starkare opinion. Här följande genomgång av rapporten skall tvärtom visa huru denna själv räknar med motsatsen, en från regeringens synpunkt förstocad allmän mening, som endast med lock och pock – och ej ens då – kan föras in i de rätta fällorna.

Rapportens innehåll

Rapporten förtjänar lovord för sin klarhet i vissa stycken. Så sägs det rent ut, att man vill bryta med hela den västerländska äktenskapssynen: »Äktenskapets karaktär av försörjningsinstitution för kvinnan enligt västerländsk tradition har därmed blivit ett indirekt hinder för hennes emancipation i det moderna industrisamhället» och »Detta nya synsätt, som här redovisats, innebär en skarp brytning med gammal tradition». Uttrycket försörjningsinstitution utgör ett värdeladdat omdöme, varigenom läsaren skall bibringas uppfattningen, att hemarbete ej är ett arbete utan ett sätt att oärligt utnyttja andra. Visser-

ligen gör rapporten inledningsvis ett undantag för småbarnsmödrar, men undantaget är ingalunda uppriktigt menat. Det är nämligen, sägs det, en viktig uppgift att nedbryta föreställningen, att småbarn skulle hindra mödrars förvärvsarbete, så mycket mer som barndaghemmet är den »serviceinstitution, där barnen får den tryggaste tillsynen, under utbildad personal». I centrum för hela rapporten står ett människobegrepp, som på inget sätt kan medge begreppen hem och familj något värde. Människan existerar för rapporten endast som ekonomisk faktor, som kugge i ett materialistiskt uppfattat samhällsmaskineri.

När stödet till barnfamiljerna skall motiveras kommer den djupt tarvliga satsen: »Samhället har därför all anledning att efter sina resurser stärka barnfamiljernas standard. Innebörden av den vårdinsats som barnfamiljerna gör är ju att en ny generation fostras som i sin tur skall säkra levnadsstandarden av hela den aktiva befolkningen när den en gång lämnar arbetslivet och går i pension.» Ännu för några år sedan skulle en sådan sats utmanat löjet. Varje politiker skulle ha försökt båda upp någon liten ansats idealitet, några ord om vikten att för ett kommande släkte skapa ett gott hemliv, där goda och sunda tankar spira osv. Det tillhör det sista årtiondets egendomligheter, att socialismen och det enskilda profitintresset – statskapitalism och privatkapitalism – antas kunna enas om det ekonomiska framsteget som högsta moralnorm: »Den ekonomiska vinst och det snabbare ekonomiska fram-

steg, som både samhället som helhet och enskilda företag kommer att göra vid en ökad jämlikhet mellan könen måste framhävas – den svenska nationalinkomsten skulle kunna stiga med ca 25 % om den outnyttjade arbetspotentialen bland kvinnorna helt användes.» Så länge sådana resonemang framförs som argument kan vad som helst bevisas. Om ekonomisk vinning är ett skäl, kan vi avskaffa all sjukvård, som inte leder till ökad produktion. Då kan vi avskaffa all vetenskap, som inte står i den direkta ekonomiska vinningens tjänst. Då kan vi stänga våra kyrkor.

Rapporten känner bara denna ekonomiska värdering. Därför måste den till varje pris slå ned på den grundläggande mänskliga erfarenhet, som är skillnaden mellan manligt och kvinnligt. Att människan skulle vara på förhand inställd i ett ordnat mönster, är för den materialistiska synen en absurditet. Den enda lagbundenheten, som man känner, är den ekonomiska. Familjen med dess mans- och kvinnoroller är för den bara reflexer av ekonomin, av magens krav. För att nedbryta den västerländska – och vi kan lika gott säga: den allmänmänskliga – synen på man och kvinna måste den svenska regeringen mobilisera skolorna, ty ingen får längre »bibringas föreställningen, att vissa arbetsuppgifter och yrken ligger närmare till hands för en man, andra för en kvinna». Innehållet i läroböckerna »... får inte förstärka traditionella föreställningar om könsrollerna utan bör tvärtom aktivt motverka dem genom upplysningar.» Men – och nu kommer det i sammanhang-

et ingalunda oviktiga – »De skadliga verkningarna av detta traditionella, könsbundna synsätt gör sig ännu gällande i dagens Sverige.» »Tyvärr visar det sig att yrkesvalet är starkt könsbundet... trots att särskilda yrkesvals lärare i skolan bl a har till uppgift att framhålla för eleverna att yrkesvalet bör ske efter intresse och anlag, och inte efter kön, är miljöns tryck uppenbarligen så starkt att eleverna inte kan välja fördomsfritt.»

Den doktrinära synen

Ordet miljö, som citerats här ovan, har här försåttligt förbehållits enbart den miljö, som finns i hemmet. Den utomordentligt aktiva, radikala omvärlden i dagens Sverige kallas däremot inte miljö. Med miljö avses i rapporten alltså inte de heltidsanställda yrkesvalslärarna med instruktionen att »eleverna måste välja mindre konventionellt», med ordern att »direkt förändra de traditionella könsrollerna». Med miljö avser rapporten inte heller skolböckerna, där »traditionella uppfattningar om kvinnligt och manligt arbete rensas bort» i både ord och bild. Ej heller föresvävar det rapporten att miljön skulle vara »särskilda tjänstemän, sk aktiveringsinspektörer» med uppgift att samordna aktiveringsarbetet för icke-yrkesverksamma kvinnor. Nej, allt detta jämte den tidigare omtalade opinionen med det moderna samhällets samtliga resurser, inklusive massmedia och radioserien »Hemmafru byter yrke» – det är inte miljö. Det är för rapporten uttryck för det sanna intresse och anlag, som »tyvärr» inte kommer fram... I klartext: det

faktiska utfallet är likgiltigt, ty det stämmer inte med den enda sanna, radikala doktrinen. För vår regering och dess byrådirektör är det därför sålunda: fel val är ofritt val, rätt val är fritt val! Det är exakt samma resonemang, som gör att »folket» alltid önskar en kommunistisk regim, att »folket» alltid har påkallat en kommunistisk inmarsch.

För rapporten och den syn, som den företräder, är hemmet på sin höjd en tillsvärdare, alternativ plats för småbarnsvård. Att hemmet skulle äga betydelse utöver detta förnekas. Att hemmet utgör en hel värld av kontakter och samtal, av mänskliga relationer – också med en äldre generation – är okänt. Hemarbete uppfattas som en lyx, när det inte är betalt i betydelsen av avlönad med beskattningsbar inkomst. Det är inte längre en uppgift att vara hemma vid barnens ankomst från skolan för att mottaga deras förtroenden, trösta, stödja och hjälpa. Där emot är det fint att i samma roll sätta sig på den avlönade kuratorstolen. Det är inte längre en uppgift att ägna en timme åt samtal med en åldrig släkting, annat än om man gör det som socialanställd åldersvårdare med beskattningsbar inkomst. Det är inte fint längre att i hemmet ordna de många små onödigheter, som är de spontana, yttre tecknen på omvårdnad, om man inte är beskattningsbar personal på en festsal eller ett hotell, i vilket fall ingen ondgör sig över »förspild kvinnomöda». De ökade samhällsresurserna och utgifterna för att få kvinnan bort från »traditionella oavlönade arbetsuppgifter i

hemmet» ger – konstaterar rapporten belåtet – god utdelning bl a i ökade skatteintäkter och större omsättning i konsumtionssektorn. Med plågsam monotoni erinras läsaren om att rapporten är en dans kring den gamla kära guldkalven, som fordrar mera skatter för kollektivsamhällets utvidgning.

Den blinda punkten

Rapportens blinda punkt är att aldrig ha förstått varför det byggs vägar och broar, varför det muras hus och säljs mat, varför det tas upp skatter till försvar och läkévård. Hela denna apparat sker för att bereda möjlighet till mänskligt möte, till mänsklig samvaro och mänsklig existens. Vårt försvar finns för att försvara oss mot en maoisering, mot en värld, där begreppet västerländsk tradition hanteras med lika stort förakt som skett av byrådirektören Maj-Britt Sandlund och hennes uppdragsgivare.

Til syvende og sidst är allting stöttor kring vår givna existens som man och kvinna i familjens mångfaldiga relationer, om vilket Professor Sandblom i SvD den 14 juni 1969 skrev: »Ja, kanske visar det sig, att när vi hunnit till sista förberedande för livets skola och vi lärt oss inte bara att stava utan också att komparera, att vi får skäl att lära: far är starkare, mor är rare.» Detta är den primärpunkt, där vi får bejaka oss som underställda en lag, som är högre än vi själva men också nedlagd i oss. Varje angrepp på den punkten för, enligt släktets samlade erfarenhet, till den totala laglösheten på alla punkter.